

VYTAUTO
DIDŽIOJO
KARO
MUZIEJUS

10

FAKTŲ, KURIŲ
NEŽINOJAI
apie Lietuvos
kariuomenę

#

Lietuvos
partizanų kovos
1944–1953 m.

1

#Vyriausias

PERSKAITYK TAURO APYGARDOS
ĮKŪRIMO AKTĄ

Vyriausias amžiumi Lietuvos partizanas pulkininkas Liudvikas Butkevičius-Luobas į partizaninę kovą įsitraukė būdamas 64-erių(!) Miško broliai gerbė senąjį Lietuvos kariuomenės pulkininką, kuris leido pagrindinį apygardos partizanų laikraštį, ragino priešintis okupantams ginklu, parengė karinio štabo nuostatus ir netgi svarstė apie galimybę užgrobti lėktuvą, kuriuo partizanai galėtų kuo skubiau visai Europai perduoti žinią apie lietuvių kovą su pavergėjais.

Nors Liudvikas Butkevičius Skardupių gyventojams atrodė kaip suvargęs, apysenis parapijos zakristijonas, vėliau jis tapo vienu iš itin gerai organizuotos Tauro apygardos įkūrėjų

#Mažytis

ATSKLEISK PAVOJINGOS
MAŽYČIO UŽDUOTIES DETALES

2

Lietuvos partizanų gretose netrūko išskirtinių asmenybių, bebaimių kovotojų. Neįtikėtina drąsa pasižymėjo vienas žymiausių Tauro apygardos miško brolių – Kazimieras Pyplys, dėl savo itin aukšto ūgio ironiškai pramintas Mažyčiu. Jis dalyvavo aštuoniolikoje kautynių, prasi-
veržė pro gerai saugomą pasienį, o kartą, vykstant iš anksto specialiai suplanuotam vakarėliui Marijampolėje, kur dalyvavo okupacinės valdžios partinė vadovybė, dviem „Walther“ sistemos pistoletais nukovė penkis priešus.

*Mažyčio slapyvardį
naudojęs partizan-
as buvo puikus
sportininkas, boksi-
ninkas ir rytų kovų
menų specialistas*

3

#PartizanųTvirtovė

IŠGIRSK VĒTROS BŪRIO PARTIZANO
BRONIAUS JUOSPAIČIO PRISIMINI-
MUS APIE KAUTYNES

Ankstyvajame partizaninio karo etape miško broliai nevenėgė veikti dideliais būriais. Rodų (Pašilių) miške, Panevėžio rajone, 1944–1945 m. Stasio Eitminavičiaus-Rupūžėno vadovaujami partizanai įrėngė įspūdingą stovyklą, kurioje laikėsi apie 140 vyrų. Kremliumi juokais vadintus įtvirtinimus sudarė penki apie 1,5 metro gylio bunkeriai su paviršiuje sumontuotais sienojais. Bunkerius šildė skardinės krosnelės; buvo patalpos virtuvei, pasitarimams, radijui klausyti. Itin gerai užmaskuotas ginkluotės sandėlis. Nelyginant fronte įtvirtintą stovyklą juosė apkasai ir aštuonios specialiai kulkosvaidininkams įrėngtos pozicijos(!)

*Rupūžėno
būrio partizanų
įrėngtą stovyklą
su bunkeriais
galima apžiūrėti
ir šiandien*

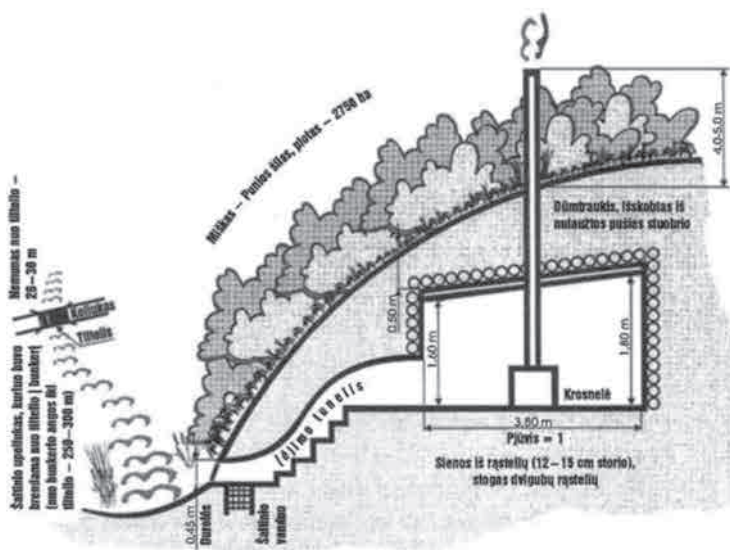
#DidysisBunkeris

4

PAŽIŪRĖK, KAIP ATRODO PUNIOS ŠILO BUNKERIS

Dainavos apygardos štabo bunkeris Punios šile – viena iš didžiausių Lietuvos partizanų įrengtų požeminių slėptuvių, jos plotas siekė apie 20 kvadratinį metrų. Šiame bunkeryje buvo įrengta atskira maisto laikymo patalpa ir virtuvė, jėgimą idealiai maskavo šalia tekantis neužšąlantis upelis.

*Puikiai įrengtame
Punios šilo vada-
vietės bunkeryje
nuolat gyventi
galėjo aštuoni
partizanai*

5

#VisiUžVienąVienasUžVisus

SUŽINOK DAUGIAU APIE
REZISTENCINĘ VEIKLĄ
ERŽVILKO GIMNAZIJOJE

Į Lietuvos laisvės kovas įsitraukė daug jaunuolių – gimnazistų ir mokytojų. Ginklu priešintis okupantui nusprendė Ramygalos gimnazijos bendraklasiai, o mažo Žemaitijos miestelio Eržvilko gimnazija išsiskyrė ypač aktyvia ir vieninga kova. Jos direktorius Antanas Giedraitis kartu su keturiais mokytojais organizavo Lydžio rinktinę, kurios štabas ir pagrindinė redakcija veikė pačiame gimnazijos pastate. Į šią pavojingą veiklą įsitraukė ne tik gimnazijos mokytojai, bet ir ne mažiau kaip dešimt gimnazistų.

Eržvilko gimnazija – tikras Lietuvos partizanų lizdas

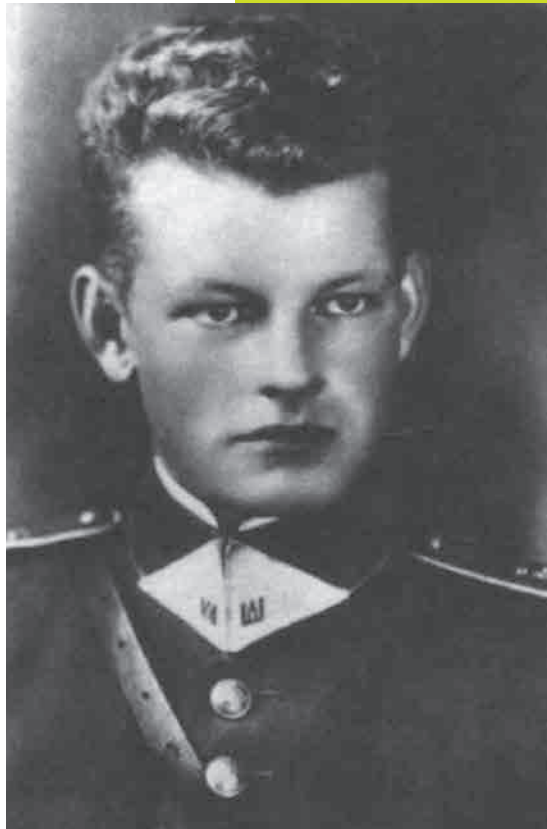
#SkrajojantisBūrys

APŽIŪRĖK SKRAJOJANČIŲ PARTIZANŲ
NAUDOTĄ ŠTURMO ŠAUTUVĄ

Įvairiose Lietuvos vietovėse veikė vadinamieji skrajojantys būriai, pasižymėję ypatingai dideliu manevringumu. Albino Kisieliausko-Karvelio šešiasdešimties partizanų būrys veikė net keliasdešimties kilometrų spinduliu, apimdamas septynių valsčių teritoriją. Karvelio vadovaujami partizanai naudojo dvylika porinių rogių, turėjo tiek pat rankinių kulkosvaidžių, su savimi gabendavosi didelį kiekį šaudmenų, maisto ir pašaro arkliams. Kautynėse skrajojančio būrio kovotojai apgaulingu atsitraukimu dažnai provokuodavo priešą vyti, o įvilioję į pasalą juos nugalėdavo, tarsi prisimindami Vytauto Didžiojo pergalę legendiniame Žalgirio mūšyje.

Raitelis Albinas Kisieliauskas buvo profesionalus karys, tarnavęs 2-ajame ulonų Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Birutės pulke

6

7

#Naikintojai

PAKLAUSYK PARTIZANAMS
PADĖJUSIO DVGUBO AGENTO
PASAKOJIMO APIE
ĮVYKDYTAS UŽDUOTIS

Kovai su partizanais sovietinė valdžia steigė naikintojų – vadinamųjų stribų – būrius. Tačiau net ir tarp jų pasitaikydavo Lietuvos laisvei neabejingų žmonių, kurie pranešdavo miško broliams apie priešo planus. Ypač ryžtingai pasielgė buvęs Pagirių miestelio naikintojų vadas Vladas Jakas. Jis, įkalbėjęs dar dvidešimt du stribų būrio narius ir paėmęs geriausius ginklus, naktį su bendražygiais pasitraukė iš okupantams talkinusių naikintojų būstinės bei papildė Danieliaus Vaitelio-Briedžio vadovaujamų Vyčio apygardos partizanų gretas.

*Vladui Jakui ir
kitiems Vyčio apy-
gardos partizanams
skirta į 10 metrų
aukštį iškelta skulp-
tūra Vadokliuose
– aukščiausias tokio
pobūdžio paminklas
Lietuvoje*

#MiškoPoetas

PAVARTYK BRONIAUS KRIVICKO
PARENGTĄ LAIKRAŠTĮ

Partizanai turėjo savotiškų karo žurnalistų, kurių pagrindinis ginklas buvo spausdinimo mašinėlė, o ne šautuvas ir granata. Vienas iš jų – apie dešimt slapyvardžių naudojęs Bronius Krivickas – partizanaudamas sukūrė daugiau nei pusantro šimto eiliuotų ir sovietinę santvarką pašiepiančių kūrinių, į lietuvių kalbą išvertė apie aštuoniasdešimt vokiečių klasiko Gėtės kūrinių, parengė kelias dešimtis partizanų laikraščių numerių. Ypatingą skrybėlę, o ne karinę kepurę, dėvintis poetas kūrė ir epą – herojinį pasakojimą apie kovas dėl Lietuvos laisvės.

8

*Poetas Bronius
Krivickas (viduryje)
su kovos draugais
ir neatskiriama
aprangos detale –
skrybėle*

9

#Paskutinis

PASIŽIŪRĖK Į ASMENINIUS
STASIO GUIGOS DAIKTUS IR
SUŽINOK DAUGIAU APIE
IŠSKIRTINĮ JO GYVENIMĄ

*Paskutinis Lietuvos
partizanas ilgas
metus slapstėsi
šioje Švenčionių
rajono sodyboje*

Stasys Guiga-Tarzanas pradėjo kovą su Lietuvos pavergėjais 1944 m., paskutiniame susišaudyme dalyvavo 1952 m., o vėliau, daugeliui partizanų žuvus ar patekus į nelaisvę, slapstėsi. Neįtikėtina, tačiau šis žmogus pogrindyje, atskirtas nuo visuomenės praleido net 42 metus(!) Priešui nepavyko sučiupti Tarzano – 1986 m., likus vos keliems metams iki Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo, jis mirė nuo plaučių uždegimo.

#Lobis

IŠVYSK DAUGIAU
ĮSPŪDINGO
RADINIO NUOTRAUKŲ

10

Daugybė partizanų bunkerių nebuvo surasti ir supuvus medinėms konstrukcijoms įgriuvo. Ne ką mažiau partizanų nuotraukų ir įvairių dokumentų buvo paslėpta po žeme, baiminantis, kad nepatektų į priešo rankas. 2016 m. Marijampolės rajone rastas didžiausias iki šiol tokio pobūdžio miško brolių paslėptas lobis – apie 2 000 lapų įvairių dokumentų, sudėtų į metalinį bidoną(!)

*Atsargiai apžiūrimi
ilgus metus po žeme
slėpti dokumentai*

ATEIK Į
VYTAUTO DIDŽIOJO
KARO MUZIEJŲ
IR SUŽINOK DĖR
DAUGIAU ĮDOMYBIŲ!

RYŠIŲ DUOMENYS:

VYTAUTO DIDŽIOJO KARO MUZIEJUS
K. Donelaičio g. 64, LT-44248 Kaunas
Tel. (8 37) 32 07 65
El. paštas vdkaramuziejus@kam.lt

vytautodidziojo.karomuziejus

[@VDKmuziejus](https://twitter.com/VDKmuziejus)

<http://vdkaramuziejus.lt/>

<https://vdkm.limis.lt/>

http://kariuomene.kam.lt/lt/karo_muziejus.html

Ekspozicija atvira lankytojams

antradieniais–sekmadieniais 10–17 val.

Ekskursijos ir edukacinės programos užsakomos

tel. (8 37) 32 09 39

Mus rasite:

Leidinyje publikuoti
skaitmeniniai vaizdai iš
Vytauto Didžiojo karo
muziejaus, Lietuvos ypatingojo
archyvo, Biržų krašto muziejaus
„Sėla“, LGGRTC Okupacijų ir
laisvės kovų muziejaus fondų,
Broniaus Kašelionio knygos
„Dainavos partizanai: Šarūno
rinktinė“, projekto „Partizanų
takais“ internetinės svetainės
www.partizanutakais.lt

Daugiau informacijos:
edukacinės programos

kariuomene.kam.lt

VDkaramuziejus.lt

vdkm.limis.lt

